

מסורת הש"ס

(א) יצמות לו: כחצות פא.
(ב) ויע' מוס' לקמן כה. ד"ה
(ג) ויע' חספסות לקמן
כ"ה: (ד) ויע' (ה)
מוס' יצמות לו: ד"ה ולא
קתני: (ו) לקמן כה.
(ז) לקמן פא. (ח) במדבר ה'
(ט) לקמן כה: (י) חספסות
(יא) לקמן פא: (ב) ויע'
היטב דרש' לקמן פ. ד"ה
קמ"ל וכו'. (ג) לקמן פא.
(ד) ויע' (ה) במדבר ה'
(ו) לקמן פא: (ז) ויע'
לכשאל: (ח) במדבר ה'
(ט) דף כה. (ק) שר"ל

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמרת אליהם
לרבות: (ב) רש"י ד"ה
לרבות אשת חרש ואשת
שוטה:

גליון הש"ס

גמ' ואמרת לרבות
ארוסה. עיין לקמן דף כו
ע"א תד"ב ואמרת:

מִן מוֹמֵה רֵשׁ"י

מִתּוֹ בַעֲלִירוֹ עַד שְׁלֹא
שָׁתוּ. כֹּל אֲשֶׁר שָׁקִיף לֵה
עֲנֵלָה וְיִמְסְרֶהָ וְיָמָּה עַד
אֲנִי שָׁמָּה (יְבוֹמוֹת 17).
כָּל הַנֶּשֶׁם שְׁעוּלָה קָדָּה,
שָׁקִיפוּ לֶכֶן עֲנִילָה וְיִמְסְרוּ
וְלֹא הִסְפִּיק לְהַשְׁקוּתָהּ עַד
שָׁמָּה (כַּתוּבוֹת 198).
וְנִשְׁלֹט כְּתוּבָהּ. וְאֵין פֶּ
שָׁמָּה יִזְמֶנָּה וְלֹא שָׁמָּה
כְּמוֹתָהּ (יְבוֹמוֹת 108). וְלֹא
שְׁוֹתָהּ. דְּבַעֲיָן וְהִיא
הִיא אֵת אֲשֶׁמּוֹ וְלִכָּה (108)
(108).

תוספות שאני

ארוסה ושומרת יבם כן
בין בעלתן בלעילן
לארץ חשבות מעבורת
על דת ואפי' בלא קינא
אמרי' במג' דמרת' על דת
ש"ל לה' להפסיד דמרת' פ
בעל' בלא הרהרא: ממו
זכר ובה"א א"ל
נשות' א' אל נטולת
חובתה ובכתובת פ
האשה נטולת הי"א
נשות' והביא ארשא את
אשתו אמר רחמנא וליכא
אלא מתוך בלא שותת אל
נטולת חובתה: מעוברת
חברו ומינתק חבירו פ"ה
ממו ונתינת חבירו פ"ה
מיקרא א' גורשה בעלה
מעוברת ומניקה
ואסרוה חכמים לינשא
דש' שיהא הולך כן ב'
נשים שכן זמן ינקתו
הולך וז' נשאה ושהי
לה אל שותה שהי
לח' אדריה לוקמה ממש
מתוך פ"ה דאפי' מגורשת
צריכה להמתין כ"ז חדש
לח' לכי' פ"ה שמשון
מדורא ארשא בפרק א"פ
לח' בלמנה אמרי'
דצריכה להמתין כ"ז חדש
המשך ומשכבד' ליה
לח' בנו אבא בגרשה
שאניה מעוברת לחניקו
לח' צריכה להמתין חכ'
משמע דצריכה להמתין
לח' וכן פ"ה דבין
גרשה ובינ' אלמנ' ינקתו
לח' גרשה כ"ז חדש ומביא

ארוסה פרק רביעי סוטה

נתינה. מן ההגזעונים ואסורין לזב צישראל כלאמרין ציבמות (דף עח:) דוד גזר עליהן: לא שוטים. לזל נאמרה פרשה אלא צראיה לתיימה והכי מתיא בספרי (נשא יב) כי מטשת אשמו צראיה לאישות הכמוצ מדבר פרט לאלמנה לכו"ג וכו': ולא נוטלם קטוצה.

והע"ג דשאר אלמנה לכ"ג לא קנסוה רבנן כתובה כדאמרין בכתובות ובפרק אלמנה נזונה (דף ק: ע"ז) אין לה דסמיחיה גרמה לה ליתאר עליו וספי' היא ראויה לו הלכך לאו בת כתובה היא דלא עדיפא ממכרה: **אמר בעלה איני משקה ובעלה בא עליה בדרך.** שהיא גרסה לה שלא משתה נוטלת כתובתה: **מסו בעליה.** של כל סוטות הנסמרות וראויות לשמות ולא הפסיקו להשקותו: **וכן ולא שותם.** דבעינן והביא האי"ש את אשתו וגו' **ו"ז"ל אומרים או שותם או לא שותם כותב.** כלומר מתוך שלא שותם לא נוטלת כתובה. ובגמ' מפרש פלוגמיהו: **מעוברת חבירו.** שמת והניחה מעוברת ומניקה או שגורשה והיא מעוברת או מניקה ואסורה חכמים **ל**ינשא עד שיהא הולד בן ז' שנים שכן זמן יינקתו והלך זה ונשאה וקיבל לה לא שותם שהרי אינה ראויה לו לקיימה: **יכול הוא להפרישה.** עד כ"ד חדש ולהחזירה הלכך ראויה לאישות קרינא ביה: **איילוני.** דוכרינא דלא ילדה שממעי' אמה נזרחת כך ואין לה סימני אשה לא דדים ולא שערות וקולה עבה: **ושאינה ראויה לילד.** ששפת כוס עריקין. ואסורות לקיימה למי שאין לו בנים שהרי נטעו ישראל על פריה ורביה: **אשם כהן שופה ומוסרם לבעלה.** אם נמלאת נקיה. ובגמ' **פריך** פשיטא: **אשם סרים.** כגון **ס**נסמרתם לאחר שנשאה דקדמה כפיצת בעל לזוועל: **שופה.** ובגמ' **פריך** פשיטא: **ע"ז כל העריות ממקד.** אם קיבל לה מע"ז ומאחיה ומאחל מכל העריות שבחמורה ונאסרה הוי קינניו קניו ונאסרת עליו ושומה. ובגמ' **פריך** פשיטא: **חוד מן הקטן.** דכתיב **ושכב איש אותה וממי שאינו איש.** ובגמ' מפרש לה: **ואלו שב"ד מקניין לה.** אם רואין אותם מתנהגים כשפירות: **אשם להשקותה.** אחר. ה"ט לא יסקוה דבעינן והביא האי"ש את

אשמו ובעלה נמי לא ישקנה בקינוי זה ^ט ולשכירה דבעין וקניה והביא^ט ורבי יוסי לא בעי וקניה והביא: **גמ'** הא קנוי מקני לה. לילאסר עליו מלקמני לא נוטלות כתובה: ה"ג דבר אל בני ישראל וסומרת אליהם לרצות ארוסה וסומרת יבם לקינוי. ולא גרס איש איש ולדרשא אחרינא דרשינן לה קמן (ד. כו.) אלל ריבויא מואמרת אליהם וה"נ אמר לקמן בפירקין^ט ואמרת רבויא הוא: **יבול** שאמרת מואיזה כו'. דמשמעותא קרא משמע לן ארוסה למעוטי דלא קרינן דלא מחת אישך אבל סומרת יבם קרינן בה מחת אישך כדמפרש לקמיה דלא מייחסרא מסירה לחופה: ורבי יונסן. משמע ליה מיעוטא קמא לשומרת יבם אבל ארוסה קרינא בה אישות אי לאו דהדר מעמידי קרא אחרינא כדמפרש לקמן (ע"ב) משום דהוא קידשה ואינה בזה לו מכה קדושי אחרים ועוד שנקללת על ידו מה שאין כן בשומרת יבם: **מר אלימא** ליה ארוסה. רבי יונתן חשיביה ליה ארוסה אשה גמורה מער שומרת יבם: **קדושי ידויה**. שעי' קדושי עמלו דלא לו: ומוקלין על ידו. אם גינתה נסקלת בשבילי: **דלא מחסרא מסירה לחופה**. דנקנית ליבם בביאה גרידתא ואפי' בזנות להיות כאשמו לכלל דבר כדתנן ביבמות (דף נג.) ומייתי' לה לקמן בפירקא (ע"ב): **לרצות אשם חרש** (ו) שוטה שצ"ד מקנין להן. וברייתא היא בשליה פירקין:

שָׁמוֹס

שראל לממזר ולנתין

ת כתובה ואלו לא
בה^א האומרת ממאה
היא ממאה^ב והאומרת
איני משקה ושבעלה
כתובה ולא שותות
שותו^ג כש"א נזמלות
ה"א דאו שותות או
נזמלות חבירו ומניקת
נזמלות כתובה דברי
להפרישה ולהחזירה
קינה ושאינה ראויה
לה ולא שותות ר"א
אשה אחרת ולפרות
ל הנשים או שותות
ז' אשת כהן שותה
ספרים שותה^ד ע"י כל
קמן וממי שאינו איש
מי שנתחרש בעלה
מכוש בבית האסורין
לא לפוסלה מכתובתה
קוטה לכשיצא בעלה
גמ'^ה מישתא הוא
קני לה מה"מ דת"ר
וואמרת^ו (ב) לרבות
קנינו ומתני' מני רבי
אישך פרט לארוסה
וואמרת יבם ת"ל איש
ר' יונתן אומר תחת
יבם אוציא שומרת
ארוסה תלמוד לומר
אשה פרט לארוסה
סה דקידושי ידידה
אלימא ליה שומרת
דה לחופה ורבי יונתן
ביד ליה מיבעי ליה
אשת שומה ואשת
שעמוס

והבא אחרי דריש לה ואמר
ורבי יוסי מדהבא איש אי
השוחט להדיע דחייב מנא
הוא דלא אמר דברה וקשה
לדור' יהודה אדר' יהודה וד
לדלמור דר' מנחם (פסד)
בצרכת השם ד"ת ור"מ
נמי פליג ר'
(דף כו.) ימול ישראל מפני שהוא מ
היכן מניין מילה בצורה ל
דכתיב לה' המול ורבי יו
המול ימול ד"ת כלשון ב
דברה תורה כו' והתם ב
יהודה ואמרנין ימול כותי
יוסי דלמור כותי שפיר ד
ככפרה (כרימות דף יא.) אמר
דקסבר ד"ת ואחרים היינ
דר' יהודה מהא דהא

הַחֶסֶד (כְּמוֹת דָּף סז):
וּחֶסֶד אִישׁ יֵשׁ לוֹ וְאִנּוּן רֹאֵה
ס (גִּדָּה לז): וְצִפְּרִי יוֹאֵל דּוֹס
גַּעֲלָל בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן בֶּן
הַמַּעֲלָה (וְצִמִּים דף קח):
לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ דִּקְאֵר יוֹסִי
וּמִנִּיאוֹת (בִּצְמָ לז): אִמֶּר
דָּה כֹל הֵיכָא דֵּאִיכָא לְמִדְר

כד.

שאינה ראויה לילד. רש"י פי' שמת כוס עיקרין אצל ב' אע"פ (כתובות דף ק"ז ע"ב) לא משמע הכי דמיימי המס ברייתא וטונוי זה או שהיתה היא עקרה וזקנה ואילונית ושאינה ראויה לילד אלא שאינה ראויה לילד לאן עקרה ונפרש"ש שמת כוס עיקרין

היינו עקרה חיה לשון ר"ח הם איכה
 למישאל היינו אילונית היינו עקרה
 היינו שאינה ראויה לילד ותשובה
 שאמרנו בפרק יש נוחלין (ב"ד דף קט)
 ניסת לך יולדת עד מ' ניסת למ'
 שוב אינה יולדת וה"ה שנוכל לפרס
 שאינה ראויה לילד ששהיה אחר
 בעלה עשר שנים ולא היה דעתה
 לינשא דאמר בסוף פרק ד' אחים
 (יבמות דף לד:) אמר רב נחמן אמר
 שמואל כל ששהיה אחר בעלה י'
 שנים שוב אינה מתעברת כי אחא
 רבין אר"י ל"ש אלף שאין דעתה
 לינשא ואע"ג דאמר גמ' בעקרה
 חוקיה ולפי' ר"ח לא הוכיז עקרה
 במשנה י"ל דלא דק בלישנא מיהו
 תימה אמאי לא תנא נמי במתני'
 עקרה: **ושאר** כ"ה הנשים או
 שותות. תימה הא משנה ימירא מאי
 קמ"ל לא שמעינן ליה מרשאו והאומר
 איני שותה אינה נוטלת כתובה
 ואומר רבי דרואק מעוברת אינה שותה
 משום דאיכא סכנת נפשות כדאמר
 בפרק החולץ (יבמות דף מז:) אבל
 ניסת בתוך ג' חדשים מאי דהוה הוה
 ותו לא קנסין ליה להוציא וקרינן
 בה אשתו הראויה לו ובכהן אפילו
 לרבנן אינה שותה למסקינן ב' החולץ
 (שם ה.) אפילו לרבנן מאי דגט:
ורבי יונתן האי איש איש מאי
 עביד ליה מיבעי ליה וכו'.
 תימה והא יהיה דאמר צ"ל אלו
 המתקין (פסחים דף סה:) גבי איש
 איש דבי יקלל את אציו ואת אמו
 קאמר דברה תורה כלשון בני"א ולא
 דרש ליה לדרשה אחרימי' וכו' היכא
 דאיכא לערש מאח' מן מלך דית ליה
 ד"ת מודה הוא דדרשין א"כ מאי
 פריך דרש פרק השואל (ב"מ דף נד:)
 אהא דקא ציי אציה מנלן דשומר
 סכר חייב דמני' אם גנוב יגנב אין
 לי אלף גניבה אציה מנין ת"ל גנוב
 יגנב מני' הכיחא למ"ד לא ד"ת אלף
 למי"ד אמרי' מא"ל ולא הם איכה
 למדרש ולא דרשינן אלף אמר ד"ת

והבא אמתא דריש לה ואמר' צפ' השוחט והמעלה (ובחסים קס:) נמי ורבי יוסי מדההוא איש איש דברה האי איש איש נמי דברה אלף השוחט להדיט דחייב מנא ליה ולא אמרת כיון דמתי למדרש מודה הוא דלא אמר דברה וקשה ליישב שמועות דד"ת דקש' דר"מ אדר"מ ודר' יהודה אדר' יהודה ודברי יוסי אדר' יוסי ודר"ש אדר"ש דר"מ דר"מ צ"ל דאמר צ"ל מיתות (סנהדרין דף קז.) לרבנן גבי איש איש דכתיב גבי ברכת השם ד"ת ור"מ דריש ליה לברכות כתיוב' וצפ"ל דמסתמ"ע (דף סז.) נמי פליג ר' יהודה ור' יוסי דא"ר יהודה כותי לא ימול ישראל מפני שהוא מל לשם הר גריזים אמר לו ר' יוסי וכי הסיק מצינו מילה בחורה לשמה ומפרש טעמא דר' יהודה משום דכתיב לה' המול ורבי יוסי המול ימול כתיב ואידך נמי הכתיב המול ימול ד"ת כלשון בני אדם א[למא דרבי יוסי לית ליה דברה תורה כו'] והתם בזההו שבעתהא גופיה פלוגתא ר"מ ור' יהודה ואמרין ימול כותי ולא ימול ארמאי דברי ר"מ והיינו כר' יוסי דאמר כותי שפיר דמי דלא אמר ד"ת וצפ"ל ד' ממוסרי כפרה (כריתות דף יא.) אמרינן לאחרים בשלמא והפדה לא נפדיתה דקסבר ד"ת ואחרים היינו ר"מ כדאימא בסוף מס' הוריות (דף יא.) דר' יהודה מהא דהמול ימול דקא אמר ד"ת וצפ"ל מציאת

הַחֶמְדָּה (פסוקים 77-100): מִיִּיחָה בְּיִיחָה הַעֲבָט חֲעֲבִיטוֹ וְזֶה שֶׁחָן וְחִכָּא יֵשׁ לוֹ וְחִינּוֹ רוּחַ לְהַתְפַּרְסֵם אֵין מִזְקֵקֵין לוֹ אֵלֶּה מֵהָ אֵין
 (מִדָּה לִבִּי) וְצִפִּי יוֹאֵל דּוֹפֵן (שֶׁסּ 77 מִדָּה): אֵישׁ אֵישׁ מֵהָ תִּלֵּי אֵישׁ
 וְעֵאֵל בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹחָן בֶּן בְּרוּקָה אֹמֵר אִלֵּי הִרִי הוּא אֹמֵר וְהוּב
 הַמַּעֲשֵׂה (אֲחֵס 77 פסוק): דְּלִאֲחִינֵין לַעֲלִי דְקֹאֲמֵר אֵישׁ אֵישׁ דִּתִּי וְהִיא
 הוּא אֵישׁ אֵישׁ דְּקֹאֲרִי יוֹסִי צִפִּי הַשּׁוֹטֵט (בֶּס 77 מִדָּה) דִּתִּי פְּלִיג עֲלֵיהּ
 וְנִיחָלוֹת (צִמֵּה 77): אִמֵּר יֵשׁ לוֹ וְחִינּוֹ רוּחַ לְהַתְפַּרְסֵם אֵין מִזְקֵקֵין
 דֵּהָ כֹל הֵיכָא דְאִיכָא לְמַדָּרֵין לִי וְכֹל הֵי תַנְאִי סְבָרִי לְהוֹ
 דִּתִּי

עין משפט
נר מצוה

ג א מיי פ"ב מהל' סוטה
הלכה א סמב עשין דר:
ד ב מיי שם פ"א הלכה
ד:
ה ג א מיי שם פ"ב הלכה
א סמב שם:
ו ד א מיי שם הלכה ז:
ז ד א מיי שם הלכה ט:
ח ד מיי שם הלכה י:
ט ז א מיי שם הלכה יא:
י ח מיי שם פ"ב הלכה ו:
יא א י מיי שם פ"א
הלכה א [י] סמב
עשין נו טוש"ע אה"ע
סמון קעה סעף ב:
יב ב מיי שם הלכה י
טוש"ע שם סעף יג:
יג ג ל מיי שם הלכה [י]
יא:

תורה אור השלם

1. דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
כִּי תִשָּׂא אֶשְׁתּוֹ וּמַעְלָה
כּוֹ מֵעַל: בַּמִּדְבָּר הַזֶּה

תום' שאנץ (המשך)

יאדה לדבריו דאן לב' פאר
 יאדאמער שוועמער דאן פאר
 זיך אלס משפּענדע ליה פאר
 הייז קאמרי שלא נעשא
 זיך לאזר און חרש
 זיך משמע דאן חילוק
 זיין גרושה לאלמנה הני
 נעמער דמיית ביבמות וכן
 פ' א"ע פ' ו' דלא
 נתיי ליה ביהוי לאלמנה
 ביהוי כ' אם איסור דרבנן
 איסורא דעילא אלא
 איסורא דאורייתא. ואצ"ל
 ותני לעיל חלוצה דאין בה
 חלוצה איסורא דרבנן משום
 דאבא גזר גרושה נקט
 חלוצה ומדח קרי סמכין
 ביבמות. יכול איהו
 התפרשה ע"כ ד"ה חרש
 התירויה הלכך ואיהו
 לאחזוקי קרי' ביה: וק'
 משמע דאחזוקי קרי' דייקא
 בלא ע"ה ויהי' דייקא
 חלוצה כ' התולץ דייקא
 דתני יוצא ואלא
 תני יפרש
 תני יפרש היה
 בלא ע"ה והאם נמי
 דלפרש ר"ל בלא ע"ה וק'
 יאדאמ' כ' התולץ אל
 שום אדם מעבורת איהו
 נשקית מעבורת ואם נשא
 וצויה ליה חזירי עולמית
 דבר' ר' מאיר חולץ וצויה
 נשקית מעבורת לזנות
 קאמאר רבא לדברי חכמים
 וצויה בנט האם אמר דאן
 צריכה כ' וי"ל לעולם
 צריכה כ' והאי קאמר
 וצויה דייקא נמי דתני יוצא
 וצויה קני' יפרש פ' דייקא
 נמי דתני יוצא דמשמע
 בנט ואל' תני יפרש
 דמשמע בין בנט בין בלא
 נה לפרש דהא י"ל
 בנט. עז אמר רב יוסף
 דכבכור שור לעולם ר"ל
 התפרשה שאלא ג' אל
 דהאם אמרי' דצריכה
 נט לפ' דליכא איהו
 איסורא דרבנן חכמים
 שום חילוק דבריהם ע"ה
 ותורה ולכן צריכה ג'
 משום דאיכא תרי איסורי
 משום דהיא מעוברת
 משום ועוד קענא ע"ה
 ונסתירה לכך אינה צריכה
 וכן עשה במעשה
 שיתעב ע"ה מאד אמר